

Sanacja i upadłość przedsiębiorców

Materialnoprawne skutki ogłoszenia upadłości

Osoba upadłego

Art. 185 Prawa upadłościowego

1. Upadłym jest ten, wobec kogo wydano postanowienie o ogłoszeniu upadłości.
2. Ogłoszenie upadłości nie ma wpływu na zdolność prawną oraz zdolność do czynności prawnych upadłego.
3. Przekształcenia osób prawnych oraz innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, po ogłoszeniu upadłości dopuszczalne są tylko według przepisów niniejszej ustawy.
4. Koszty związane z funkcjonowaniem organów upadłego oraz realizacją jego uprawnień organizacyjnych ustala każdorazowo sędzia-komisarz. Koszty te wchodzi w skład kosztów postępowania upadłościowego. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

Osoba upadłego

Art. 186 Prawa upadłościowego

Po ogłoszeniu upadłości wszelkie uprawnienia upadłego związane z uczestnictwem w spółkach lub spółdzielniach wykonuje syndyk.

Obecne brzmienie komentowanego przepisu w pełni realizuje koncepcję nierozszczepialności praw udziałowych. "Uprawnienia upadłego związane z uczestnictwem" w spółce (lub innym podmiocie) o charakterze organizacyjnym. Uprawnienia organizacyjne to np.: prawo do głosu na walnym zgromadzeniu spółki, prawo zaskarżenia uchwał, prawo kontroli, bierne prawo wyborcze do władz spółki, czynne prawo wyborcze organów spółki, prawo głosu w sprawie podziału zysku z lat ubiegłych. Z kolei uprawnienia majątkowe to np. prawo do dywidendy. Wszystkie te uprawnienia wykonuje syndyk (P. Zimmerman (w:) Art. 186 Prawo upadłościowe Zimmerman 2018, wyd. 5).

Osoba upadłego

Art. 57 Prawa upadłościowego

1. Upadły jest obowiązany wskazać i wydać syndykowi cały swój majątek, a także wydać dokumenty dotyczące jego działalności, majątku oraz rozliczeń, w szczególności księgi rachunkowe, inne ewidencje prowadzone dla celów podatkowych i korespondencję. Wykonanie tego obowiązku upadły potwierdza w formie oświadczenia na piśmie, które składa sędziemu-komisarzowi.
2. Upadły jest obowiązany udzielać sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swojego majątku.
- 3. Sędzia-komisarz może postanowić, aby upadły będący osobą fizyczną nie opuszczał terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez jego zezwolenia.**
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do członków organu zarządzającego upadłego niebędącego osobą fizyczną.
5. Na postanowienie sędziego-komisarza, o którym mowa w ust. 3 i 4, przysługuje zażalenie.

Osoba upadłego

Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 29 listopada 2013 r. I CSK 178/13

Zasadnym okazał się zarzut skarżącego błędnej wykładni art. 57 ust. 2 PrUpNapr w odniesieniu do określenia obowiązku upadłego wynikającego z tego przepisu. Rację ma skarżący negując wykładnię dokonaną przez Sąd drugiej instancji a prowadzącą się do stanowiska, że obowiązkiem upadłego jest zawsze udzielanie z własnej inicjatywy sędziemu-komisarzowi lub syndykowi wszelkich wyjaśnień dotyczących swojego majątku. Tymczasem wymieniony przepis jest źródłem obowiązku upadłego udzielania wszelkich potrzebnych wyjaśnień, a zatem można przyjąć, że ocenę ich przydatności czy wręcz niezbędności ustawodawca powierza m.in. **sędziemu-komisarzowi i syndykowi, którzy także powinni o tym przedmiocie wykazać się niezbędnymi przejawami swojej własnej aktywności w razie, gdy okoliczności konkretnej sprawy tego wymagają. To oni powinni aktywnie egzekwować od upadłego udzielenie im takich wyjaśnień dotyczących majątku upadłego, które w ich profesjonalnej ocenie uznane zostały za potrzebne.** Stanowisko takie wyrażono już w judykaturze, a mianowicie, że użyte w art. 57 ust. 2 PrUpNapr pojęcie „potrzebnych wyjaśnień” odnosi się do obowiązku upadłego udzielania odpowiedzi na postawione mu pytania i nie obejmuje obowiązku udzielania informacji z własnej inicjatywy (por. wyrok SN z dnia 9 maja 2006 r., II PK 264/05, OSNP 2007/9-10/123). Zarzut błędnej wykładni art. 57 ust. 2 PrUpNapr okazał się więc uzasadniony.

Majątek upadłego

Art. 61 Prawa upadłościowego

Z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego.

Art. 62 Prawa upadłościowego

W skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkami określonymi w art. 63-67a.

Majątek upadłego

Art. 63 Prawa upadłościowego

1. Nie wchodzi do masy upadłości:

- 1) mienie, które jest wyłączone od egzekucji według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.);
- 2) wynagrodzenie za pracę upadłego w części niepodlegającej zajęciu;
- 3) kwota uzyskana z tytułu realizacji zastawu rejestrowego lub hipoteki, jeżeli upadły pełnił funkcję administratora zastawu lub hipoteki, w części przypadającej zgodnie z umową powołującą administratora pozostałym wierzycielom;
- 4) środki pieniężne znajdujące się na rachunku będącym przedmiotem blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego w rozumieniu art. 119zg pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm.).

2. Uchwała zgromadzenia wierzycieli może wyłączyć z masy upadłości inne składniki mienia upadłego.

Majątek upadłego

Art. 315 Prawa upadłościowego

1. Jeżeli w skład masy upadłości wchodzi rzeczy ruchome, których nie można zbyć z zachowaniem przepisów ustawy, sędzia-komisarz może postanowić o ich wyłączeniu z masy upadłości albo zezwolić na ich zniszczenie. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.
2. Jeżeli w skład masy upadłości wchodzi nieruchomości lub jej ułamkowa część, której nie można zbyć z zachowaniem przepisów ustawy, a dalsze pozostawanie nieruchomości w masie upadłości będzie niekorzystne dla wierzycieli z uwagi na obciążenie masy związanymi z tym kosztami, sędzia-komisarz może zezwolić syndykowi na zawarcie umowy przekazania nieruchomości gminie albo Skarbowi Państwa.

Art. 334 Prawa upadłościowego

1. Do sprzedaży wierzytelności lub praw majątkowych upadłego przepisy art. 315, art. 320 i art. 321 stosuje się odpowiednio (...).

Majątek upadłego

Art. 70 Prawa upadłościowego

Składniki mienia nienależące do majątku upadłego podlegają wyłączeniu z masy upadłości.

Art. 71 Prawa upadłościowego

1. W razie zbycia przez upadłego mienia, które podlega wyłączeniu, świadczenie otrzymane za zbyte mienie wydaje się osobie, do której mienie to należało, jeżeli świadczenie jest wyodrębnione w masie upadłości.
2. W razie zbycia przez syndyka mienia, które podlegało wyłączeniu, osoba, do której prawo to należało, może żądać wydania świadczenia wzajemnego uzyskanego w zamian za to mienie.
3. Jeżeli świadczenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie zostało spełnione przed zgłoszeniem żądania wydania, prawo do świadczenia przechodzi na mającego prawo do wyłączonego mienia.

Majątek upadłego

Art. 72 Prawa upadłościowego

Osoba, której przysługuje prawo do mienia podlegającego wyłączeniu, może żądać jego wydania lub świadczenia wzajemnego za jednoczesnym zwrotem wydatków na utrzymanie tego mienia lub na uzyskanie świadczenia wzajemnego poniesionych przez upadłego lub z masy upadłości.

Art. 73 Prawa upadłościowego

1. We wniosku o wyłączenie z masy upadłości należy zgłosić **wszelkie twierdzenia, zarzuty i dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku dalszego postępowania**, chyba że powołanie ich we wniosku było niemożliwe.
2. Sędzia-komisarz rozpoznaje wniosek o wyłączenie z masy upadłości w terminie jednego miesiąca od dnia jego złożenia po wysłuchaniu syndyka, nadzorca sądowego albo zarządcy.
3. (uchylony)
4. (uchylony)
5. (uchylony)
6. Postanowienie w przedmiocie wyłączenia z masy upadłości wymaga uzasadnienia. Na postanowienie o wyłączeniu z masy upadłości przysługuje zażalenie upadłemu i wierzycielom.

Majątek upadłego

Art. 74 Prawa upadłościowego

1. W razie oddalenia wniosku o wyłączenie z masy upadłości wnioskodawca może w drodze **powództwa** żądać wyłączenia mienia z masy upadłości.
2. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego **w terminie miesiąca** od dnia doręczenia postanowienia sędziego-komisarza o odmowie wyłączenia z masy upadłości.
3. Powództwo może być oparte wyłącznie na twierdzeniach i zarzutach zgłoszonych we wniosku o wyłączenie z masy upadłości. Inne twierdzenia i zarzuty mogą być zgłoszone tylko wtedy, gdy powód wykaże, że ich wcześniejsze zgłoszenie było niemożliwe. Niezależnie od wyniku sprawy sąd obciąży powoda kosztami procesu, jeżeli powołał nowe dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, których nie zgłosił we wniosku o wyłączenie.
4. Sąd może zabezpieczyć powództwo przez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania mienia objętego żądaniem wyłączenia z masy upadłości.

Majątek upadłego

Art. 77 Prawa upadłościowego

1. Czynności prawne upadłego dotyczące mienia wchodzącego do masy upadłości są nieważne.
2. Na wniosek osoby trzeciej sędzia-komisarz może nakazać zwrot na jej rzecz z masy upadłości jej świadczenia wzajemnego, które osoba ta świadczyła w związku z dokonaniem przez nią z upadłym czynności prawnej, o której mowa w ust. 1. Do zwrotu tego świadczenia stosuje się odpowiednio przepisy o nienależnym świadczeniu.
3. Zwrot świadczenia, o którym mowa w ust. 2, można nakazać, jeżeli czynność prawna została podjęta po ogłoszeniu upadłości i przed obwieszczeniem w Rejestrze postanowienia o ogłoszeniu upadłości, a osoba trzecia przy zachowaniu należytej staranności nie mogła wiedzieć o ogłoszeniu upadłości. Na postanowienie sędziego-komisarza osobie tej przysługuje zażalenie.
4. Przepisu ust. 1 **nie stosuje się do ustanowienia zabezpieczenia finansowego** zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 891 oraz z 2019 r. poz. 326), jeżeli zawarcie umowy lub ustanowienie zabezpieczenia finansowego nastąpiło w dniu ogłoszenia upadłości, a uprawniony z zabezpieczenia wykaże, że nie wiedział i przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o wszczęciu postępowania upadłościowego. Przepisu ust. 1 nie stosuje się również do zabezpieczeń, o których mowa w art. 67.

Majątek upadłego

Art. 78 Prawa upadłościowego

Spełnienie świadczenia do rąk upadłego dokonane po obwieszczeniu o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze **nie zwalnia z obowiązku spełnienia świadczenia do masy upadłości, chyba że równowartość świadczenia została przekazana przez upadłego do masy upadłości.**

Art. 452 Kodeksu cywilnego

Jeżeli świadczenie zostało spełnione do rąk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie świadczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze świadczenia skorzystał. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy świadczenie zostało spełnione do rąk wierzyciela, który był niezdolny do jego przyjęcia.

Majątek upadłego

Art. 81 Prawa upadłościowego

1. Po ogłoszeniu upadłości nie można obciążyć składników masy upadłości hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w celu zabezpieczenia wierzytelności powstałej przed ogłoszeniem upadłości.

1a. Po ogłoszeniu upadłości nie można ustanowić na składnikach masy upadłości hipoteki przymusowej ani zastawu skarbowego, także dla zabezpieczenia wierzytelności powstałej po ogłoszeniu upadłości.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli wniosek o wpis hipoteki został złożony w sądzie co najmniej na sześć miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Art. 82 Prawa upadłościowego

Wpis w księdze wieczystej lub rejestrze dokonany z naruszeniem art. 81 podlega wykreśleniu z urzędu. Podstawą wykreślenia jest postanowienie sędziego-komisarza stwierdzające niedopuszczalność wpisu. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

Majątek upadłego

Postanowienie

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 8 grudnia 2006 r.

V CSK 322/06

1. Postanowienie sędziego-komisarza stwierdzające niedopuszczalność wpisu hipoteki dokonanego z naruszeniem art. 81 w związku z art. 82 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) wiąże sąd wieczystoksięgowy oraz sąd drugiej instancji rozpoznający apelację od wpisu o wykreślenie hipoteki.
2. Zgodność wykreślenia hipoteki z prawem, która nie mogła być badana przy wykreśleniu hipoteki, może być przedmiotem powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece - t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

Zobowiązania upadłego

Art. 41(1) Kodeksu pracy

§ 1. W razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, nie stosuje się przepisów art. 38, 39 i 41, ani przepisów szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę.

(...)

Zobowiązania upadłego

Art. 38 Kodeksu pracy

§ 1. O zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony pracodawca zawiadamia na piśmie reprezentującą pracownika zakładową organizację związkową, podając przyczynę uzasadniającą rozwiązanie umowy.

§ 2. Jeżeli zakładowa organizacja związkowa uważa, że wypowiedzenie byłoby nieuzasadnione, może w ciągu 5 dni od otrzymania zawiadomienia zgłosić na piśmie pracodawcy umotywowane zastrzeżenia.

§ 3.*(uchylony)*

§ 4.*(uchylony)*

§ 5. Po rozpatrzeniu stanowiska organizacji związkowej, a także w razie niezajęcia przez nią stanowiska w ustalonym terminie, pracodawca podejmuje decyzję w sprawie wypowiedzenia.

Art. 39 Kodeksu pracy Pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.

Art. 41 Kodeksu pracy Pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę w czasie urlopu pracownika, a także w czasie innej usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy, jeżeli nie upłynął jeszcze okres uprawniający do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Zobowiązania upadłego

Art. 91 Prawa upadłościowego

1. Zobowiązania pieniężne upadłego, których termin płatności świadczenia jeszcze nie nastąpił, **stają się wymagalne z dniem ogłoszenia upadłości.**
2. Zobowiązania majątkowe niepieniężne zmieniają się **z dniem ogłoszenia upadłości na zobowiązania pieniężne i z tym dniem stają się płatne**, chociażby termin ich wykonania jeszcze nie nastąpił.

Art. 92 Prawa upadłościowego

1. Z masy upadłości mogą być zaspokojone odsetki od wierzytelności, należne od upadłego, za okres do dnia ogłoszenia upadłości.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy odsetek od wierzytelności zabezpieczonych hipoteką, wpisem w rejestrze, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym albo hipoteką morską. Odsetki te mogą być zaspokojone tylko z przedmiotu zabezpieczenia.

Zobowiązania upadłego

Przypomnieć należy, że – ujmując zagadnienie w pewnym uproszczeniu – kolejność stosowania przepisów dotyczących skutków upadłości dla zobowiązań upadłego jest następująca: po pierwsze, stosuje się przepisy o skutkach ogłoszenia upadłości dla poszczególnych rodzajów stosunków zobowiązaniowych, nawet jeżeli stanowią one umowę wzajemną (np. umowa sprzedaży, najmu, dzierżawy, umowa o pracę). Por. np. *D. Zienkiewicz*, w: *Zienkiewicz*, Komentarz, 2006, s. 238. Po drugie, stosuje się przepisy o skutkach ogłoszenia upadłości dla umów wzajemnych, o ile w danym przypadku mamy do czynienia z umową wzajemną. W literaturze przedmiotu *A. Wiśniewski* (Glosa do uchw. SN z 11.7.1996 r., III CZP 75/96, s. 99 i n.) przyjął, że art. 39 PrUp34 (obecnie art. 98 PrUpad) **stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 32 PrUp34 (obecnie art. 91 PrUpad) "a zatem zapobiega rygorowi przekształcenia w zobowiązania pieniężne i natychmiastowej płatności zobowiązań upadłego"**. Podobne zapatrywanie wyraził SN w post. z 23.11.2005 r. (II CK 237/05, Legalis) i SA w Poznaniu w wyr. z 11.4.2006 r. (I ACa 1168/05, niepubl.). Istotny sens regulacji PrUpad dotyczącej umowy wzajemnej, niewykonanej na dzień ogłoszenia upadłości, wyraża się w tym, że kontrahent upadłego z umowy wzajemnej może podzielić los pozostałych wierzycieli upadłego, uczestnicząc we "wspólnocie strat", albo kontynuować wykonywanie umowy wzajemnej bez obciążenia jej typowymi skutkami upadłości (*R. Adamus (w:) Art. 98 Prawo upadłościowe Adamus 2019, wyd. 2*).

Zobowiązania upadłego

Art. 372 Prawa upadłościowego

1. Zmiany stosunków prawnych dokonane na podstawie przepisów ustawy obowiązują upadłego i drugą stronę również po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego, chyba że przepisy odrębnej ustawy stanowią inaczej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie uchylenia postępowania upadłościowego, z tym że:

- 1) upadły może cofnąć wypowiedzenie umów dokonane przez syndyka, jeżeli nie upłynął termin wypowiedzenia;
- 2) upadły może w terminie trzydziestu dni od dnia ogłoszenia albo doręczenia postanowienia, którym uchylono postępowanie - odstąpić od umów zawartych przez syndyka, jeżeli umowa przez niego zawarta nie została wykonana albo została wykonana częściowo.

Zobowiązania upadłego

Uchwała

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 11 lipca 1996 r.

III CZP 75/96

Syndyk może jednakowoż - chodzi bowiem o uprawnienie przemienne - umowę wykonać i żądać wykonania od strony drugiej.

Wybór jednego z tych uprawnień należy do syndyka z tym zastrzeżeniem, że wymagane jest tu ponadto zezwolenie rady wierzycieli (art. 131 § 1 pkt 1 PrUp). Analogiczne prawo wyboru nie przysługuje natomiast kontrahentowi upadłego, który co najwyżej może, jeżeli syndyk zwleka z podjęciem odpowiedniej decyzji, żądać od sędziego-komisarza, aby wyznaczył syndykowi termin do oświadczenia się na piśmie czy odstępuje od umowy, czy też żąda jej wykonania (art. 39 § 2 PrUp).

Zobowiązania upadłego

Art. 487 Kodeksu cywilnego

§ 1. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych podlegają przepisom działów poprzedzających niniejszego tytułu, o ile przepisy działu niniejszego nie stanowią inaczej.

§ 2. **Umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że świadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem świadczenia drugiej.**

Zobowiązania upadłego

Art. 98 Prawa upadłościowego

1. Jeżeli w dniu ogłoszenia upadłości **zobowiązania z umowy wzajemnej nie zostały wykonane w całości lub części**, syndyk może, za zgodą sędziego-komisarza, wykonać zobowiązanie upadłego i zażądać od drugiej strony spełnienia świadczenia wzajemnego lub od umowy odstąpić ze skutkiem na dzień ogłoszenia upadłości.

1a. Wydając zgodę, o której mowa w ust. 1, sędzia-komisarz **kieruje się celem postępowania upadłościowego, biorąc także pod uwagę ważny interes drugiej strony umowy.**

1b. Na postanowienie sędziego-komisarza zażalenie przysługuje upadłemu oraz drugiej stronie umowy.

1c. Jeżeli w dniu ogłoszenia upadłości upadły był stroną umowy innej niż umowa wzajemna, syndyk może od umowy odstąpić, chyba że ustawa przewiduje inny skutek. Przepisy ust. 1-1b stosuje się odpowiednio.

2. Na żądanie drugiej strony złożone w **formie pisemnej z datą pewną**, syndyk w terminie **trzech miesięcy oświadczy na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy też żąda jej wykonania**. Niezłożenie w tym terminie oświadczenia przez syndyka uważa się za odstąpienie od umowy.

3. Druga strona, która ma obowiązek spełnić świadczenie wcześniej, może **wstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, do czasu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wzajemnego**. Prawo to drugiej stronie nie przysługuje, jeżeli w czasie zawarcia umowy wiedziała lub wiedzieć powinna o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości.

Zobowiązania upadłego

Art. 2 Prawa upadłościowego

1. Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby **roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą - dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane.**

1a. Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych, o których mowa w art. 5, należy prowadzić również tak, aby rzetelny dłużnik uzyskał możliwość oddłużenia.

2. Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej należy prowadzić tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym, a jeśli jest to możliwe - zaspokoić roszczenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu.

Zobowiązania upadłego

Art. 365 Kodeksu cywilnego

§ 1. **Jeżeli dłużnik jest zobowiązany w ten sposób, że wykonanie zobowiązania może nastąpić przez spełnienie jednego z kilku świadczeń (zobowiązanie przemienne)**, wybór świadczenia należy do dłużnika, chyba że z czynności prawnej, z ustawy lub z okoliczności wynika, iż uprawnionym do wyboru jest wierzyciel lub osoba trzecia.

§ 2. Wyboru dokonywa się przez złożenie oświadczenia drugiej stronie. Jeżeli uprawnionym do wyboru jest dłużnik, może on dokonać wyboru także przez spełnienie świadczenia.

§ 3. Jeżeli strona uprawniona do wyboru świadczenia wyboru tego nie dokona, druga strona może jej wyznaczyć w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu uprawnienie do dokonania wyboru przechodzi na stronę drugą.

Zobowiązania upadłego

Art. 81 Kodeksu cywilnego

§ 1. Jeżeli ustawa uzależnia ważność albo określone skutki czynności prawnej od urzędowego poświadczenia daty, poświadczenie takie jest skuteczne także względem osób nieuczestniczących w dokonaniu tej czynności prawnej (data pewna).

§ 2. Czynność prawna ma datę pewną także w wypadkach następujących:

- 1)** w razie stwierdzenia dokonania czynności w jakimkolwiek dokumencie urzędowym - od daty dokumentu urzędowego;
- 2)** w razie umieszczenia na obejmującym czynność dokumencie jakiegokolwiek wzmianki przez organ państwowy, organ jednostki samorządu terytorialnego albo przez notariusza - od daty wzmianki;
- 3)** w razie opatrzenia kwalifikowanym elektronicznym znacznikiem czasu dokumentu w postaci elektronicznej - od daty opatrzenia kwalifikowanym elektronicznym znacznikiem czasu.

§ 3. W razie śmierci jednej z osób podpisanych na dokumencie datę złożenia przez tę osobę podpisu na dokumencie uważa się za pewną od daty śmierci tej osoby.

Zobowiązania upadłego

Art. 490 Kodeksu cywilnego

§ 1. Jeżeli jedna ze stron obowiązana jest spełnić świadczenie wzajemne wcześniej, a spełnienie świadczenia przez drugą stronę jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy, strona zobowiązana do wcześniejszego świadczenia może powstrzymać się z jego spełnieniem, dopóki druga strona nie zaofiaruje świadczenia wzajemnego lub nie da zabezpieczenia.

§ 2. Uprawnienia powyższe nie przysługują stronie, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o złym stanie majątkowym drugiej strony.

§ 3.(*uchylony*)

Zobowiązania upadłego

Art. 77 Kodeksu cywilnego

§ 1. Uzupelnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia.

§ 2. Jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również **odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie wymaga zachowania formy dokumentowej, chyba że ustawa lub umowa zastrzega inną formę.**

§ 3. Jeżeli umowa została zawarta w innej formie szczególnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia; natomiast odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem.

Zobowiązania upadłego

Art. 230 Prawa upadłościowego

1. Do kosztów postępowania zalicza się wydatki bezpośrednio związane z zabezpieczeniem, zarządem i likwidacją masy upadłości, w szczególności wynagrodzenie syndyka oraz jego zastępcy, wynagrodzenia osób zatrudnionych przez syndyka oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń tych osób, wynagrodzenie i wydatki członków rady wierzycieli, wydatki związane ze zwołaniem wierzycieli, koszty archiwizacji dokumentów upadłego, korespondencji, ogłoszeń, podatki i inne daniny publiczne związane z likwidacją masy upadłości.
2. Do innych zobowiązań masy upadłości zalicza się wszystkie niewymienione w ust. 1 zobowiązania masy upadłości powstałe po ogłoszeniu upadłości, w szczególności należności ze stosunku pracy przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości, zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia masy upadłości, **zobowiązania z zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości umów, których wykonania zażądał syndyk,** inne zobowiązania powstałe z czynności syndyka oraz przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci i renty z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę.

Zobowiązania upadłego

Art. 99 Prawa upadłościowego

Jeżeli syndyk odstępuje od umowy, druga strona nie ma prawa do zwrotu spełnionego świadczenia, chociażby świadczenie to znajdowało się w masie upadłości. Strona może dochodzić w postępowaniu upadłościowym należności z tytułu wykonania zobowiązania i poniesionych strat, zgłaszając te wierzytelności sędziemu-komisarzowi.

Zobowiązania upadłego

Art. 93 Prawa upadłościowego

1. Potrącenie wierzytelności upadłego z wierzytelnością wierzyciela jest **dopuszczalne, jeżeli obie wierzytelności istniały w dniu ogłoszenia upadłości, chociażby termin wymagalności jednej z nich jeszcze nie nastąpił.**
2. Do potrącenia przedstawia się **całkowitą sumę wierzytelności upadłego**, a wierzytelność wierzyciela tylko w **wysokości wierzytelności głównej wraz z odsetkami naliczonymi do dnia ogłoszenia upadłości.**
3. Jeżeli termin płatności nieoprocentowanego długu upadłego w dniu ogłoszenia upadłości nie nastąpił, do potrącenia przyjmuje się sumę należności zmniejszoną o odsetki ustawowe, nie wyższe jednak niż sześć procent, za czas od dnia ogłoszenia upadłości do dnia płatności i nie więcej niż za okres dwóch lat.

Zobowiązania upadłego

Art. 95 Prawa upadłościowego

Potrącenie nie jest dopuszczalne, jeżeli wierzyciel stał się dłużnikiem upadłego po dniu ogłoszenia upadłości.

Art. 96 Prawa upadłościowego

Wierzyciel, który chce skorzystać z prawa potrącenia, składa o tym oświadczenie nie później niż przy zgłoszeniu wierzytelności.

Wyrok

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 15 lutego 2002 r.

III CKN 476/00

Spóźnione zgłoszenie wierzytelności w trybie art. 167 § 1 prawa upadłościowego nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do skorzystania z prawa potrącenia (art. 37 prawa upadłościowego).

Legalis nr 53837

Zobowiązania upadłego

Jeżeli wierzyciel spóźnił się ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu i **zgłosił wierzytelność bez takiego oświadczenia, to traci prawo do potrącenia wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego**. Obowiązany jest zatem zapłacić swój dług na żądanie syndyka w całości. Jeżeli natomiast wierzycielem nie jest syndyk, a upadły (wierzytelność nie weszła do masy lub z niej wyszła w drodze wyłączenia), potrącenie jest dopuszczalne. Nie jest bowiem sprzeczne z interesem ogółu wierzycieli, aby wierzytelność, z której dochód nie zasilił masy upadłości, została potrącona z wierzytelnością podlegającą zgłoszeniu do masy. Wręcz przeciwnie w takim wypadku zmniejszeniu ulega suma długów do zaspokojenia w planie podziału, a zatem sytuacja poszczególnych wierzycieli polepsza się.

Z kolei słusznie zauważa *D. Chrapoński*: "zgodnie bowiem z art. 262 ust. 1 wierzytelność może być zgłoszona po terminie wyznaczonym do zgłoszenia wierzytelności. **Chodzi więc o to, że oświadczenie o potrąceniu nie może być złożone później niż została zgłoszona faktycznie wierzytelność, której potrącenie dotyczy**" (*D. Chrapoński*, [w:] *A.J. Witosz* (red.), *Prawo upadłościowe. Komentarz, komentarz do art. 96, teza 3*). (*P. Zimmerman* (w:) *Art. 96 Prawo upadłościowe Zimmerman 2018, wyd. 5*)

Zobowiązania upadłego

Art. 83 Prawa upadłościowego

Postanowienia umowy zastrzegające na wypadek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub ogłoszenia upadłości **zmianę lub rozwiązanie stosunku prawnego**, którego stroną jest upadły, **są nieważne**.

Art. 84 Prawa upadłościowego

1. Postanowienie umowy, której stroną jest upadły, **uniemożliwiające albo utrudniające osiągnięcie celu postępowania upadłościowego** jest **bezskuteczne w stosunku do masy upadłości**.
2. **Umowa przeniesienia własności rzeczy, wierzytelności lub innego prawa zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności jest skuteczna wobec masy upadłości, jeżeli została zawarta w formie pisemnej z datą pewną.**
3. Umowa ustanawiająca zabezpieczenie finansowe na podstawie ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych dla swojej skuteczności wobec masy upadłości nie wymaga zachowania formy pisemnej z datą pewną.

Zobowiązania upadłego

Wyrok

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 12 lipca 2012 r.

I CSK 548/11

I.

Wypowiedzenie umowy leasingu przez finansującego w przypadku zwłoki korzystającego w zapłacie raty leasingowej jest dopuszczalne także wtedy, gdy umowy nie wykonuje upadły.

opubl. MOP 2013/6/310.

II.

1. W sytuacji, gdy po ogłoszeniu upadłości syndyk nie wykonuje zobowiązań z umów, które pozostają w mocy w tej dacie, druga strona powinna mieć możliwość wypowiedzenia umowy na zasadach ogólnych.

2. Artykuł 84 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.) nie daje podstaw do wniosków o niedopuszczalności wypowiedzenia umowy leasingu przez finansującego, jeżeli korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą raty także wówczas, gdy korzystającym, który nie wykonuje zobowiązania, jest upadły.

Legalis nr 53837

Zobowiązania upadłego

Uchwała

Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 28 października 2011 r.

III CZP 33/11

Umowa przeniesienia własności rzeczy, wierzytelności lub innego prawa zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności (art. 84 ust. 2 ustawy z 28.2.2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.) jest skuteczna wobec masy upadłości także wtedy, gdy uzyskała datę pewną w sposób określony w art. 81 § 2 i 3 KC.

Zobowiązania upadłego

Art. 100 Prawa upadłościowego

1. Sprzedawca może żądać zwrotu rzeczy ruchomej - także papierów wartościowych - wysłanej upadłemu **bez otrzymania ceny**, jeżeli rzecz ta **nie została objęta przed ogłoszeniem upadłości** przez upadłego lub przez osobę upoważnioną przez niego do rozporządzania rzeczą. Prawo żądania zwrotu służy także komisantowi, który wysłał rzecz upadłemu.
2. Sprzedawca lub komisant, któremu rzecz została zwrócona, **zwraca koszty, które zostały poniesione lub mają być poniesione, oraz otrzymane zaliczki**.
3. Syndyk może jednak rzecz zatrzymać, jeżeli zapłaci lub zabezpieczy należną od upadłego cenę i koszty. Prawo to przysługuje syndykowi **w terminie miesiąca** od dnia żądania zwrotu.

Zobowiązania upadłego

Art. 102 Prawa upadłościowego

1. Zawarte przez upadłego umowy **zlecenia lub komisu**, w których upadły był dającym zlecenie lub komitentem, a także umowy o zarządzanie papierami wartościowymi upadłego **wygasają z dniem ogłoszenia upadłości**. Wierzytelność z tytułu poniesionej wskutek tego straty może być dochodzona w postępowaniu upadłościowym.
2. Od zawartych przez upadłego umów zlecenia lub komisu, w których upadły był przyjmującym zlecenie lub komisantem, można odstąpić z dniem ogłoszenia upadłości bez odszkodowania.

Art. 103 Prawa upadłościowego

1. Umowa agencyjna wygasa z dniem ogłoszenia upadłości jednej ze stron.
2. W razie upadłości dającego zlecenie agent ma prawo dochodzić w postępowaniu upadłościowym swojej wierzytelności powstałej z tytułu straty poniesionej wskutek wygaśnięcia umowy.

Zobowiązania upadłego

Wyrok

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 29 lutego 2008 r.

II CSK 463/07

Trzeba również zgodzić się z poglądem skarżących, że hipoteza art. 43 § 2 PrUp obejmuje umowy o świadczenie usług, do których - zgodnie z art. 750 KC - stosuje się przepisy o zleceniu. Konstatacja ta prowadzi do wniosku, że pozwanemu nie przysługuje prawo odstąpienia od umowy z dnia 23 czerwca 1997 r. Skoro zaś według ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku nie doszło do wypowiedzenia wspomnianej umowy, Sąd Apelacyjny niewadliwie uznał, że umowa ta nie uległa rozwiązaniu.

Zobowiązania upadłego

Art. 747 Kodeksu cywilnego

W braku odmiennej umowy zlecenie nie wygasa ani wskutek śmierci dającego zlecenie, ani wskutek utraty przez niego zdolności do czynności prawnych. Jeżeli jednak, zgodnie z umową, zlecenie wygasło, przyjmujący zlecenie powinien, gdyby z przerwania powierzonych mu czynności mogła wyniknąć szkoda, prowadzić te czynności nadal, dopóki spadkobierca albo przedstawiciel ustawowy dającego zlecenie nie będzie mógł zarządzić inaczej.

Literatura

- System prawa handlowego, tom 6, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, 2016.
- P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2018
- S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 11,
- R. Adamus Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2019,

Zakres kolokwium

- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe

Art. 70-78, 81-84, 91-103.